

DIDACTICA DISCIPLINEI LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Programă pentru examenul de definitivare în învățământ și
pentru obținerea gradelor didactice

Competențe generale:

1. Analizarea programelor școlare de limba și literatura română în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev, pe formarea complexă a personalității acestuia.
3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română.

Valori și atitudini:

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul didacticii disciplinei.
- Deschidere către experimentarea unor metode noi de predare-învățare-evaluare.
- Adaptarea întregii activități didactice la nevoile și interesele elevilor.

DEFINITIVAT

<i>Competențe generale</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi</i>
1. Analizarea programelor școlare de limba și literatura română în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.	1.1. Identificarea structurii programelor școlare pentru disciplina limba și literatura română și a rolului fiecărei componente pentru orientarea activității profesorului.	<ul style="list-style-type: none">• Structura programelor: notă de prezentare, obiective-cadru (gimnaziu)/competențe generale (liceu), obiective de referință și sugestii pentru activitățile de învățare (gimnaziu)/ competențe specifice și conținuturi asociate (liceu); recomandări privind conținuturile fiecărui domeniu specific disciplinei (comunicare, limbă, literatură), sugestii metodologice (liceu); standarde curriculare.• Elemente obligatorii și elemente facultative ale programei.• Rolul fiecărei componente a programei pentru orientarea activității profesorului.
	1.2. Explicarea modelului comunicativ-funcțional al programelor de limba și literatura română.	<ul style="list-style-type: none">• Modelul comunicativ-funcțional bazat pe dezvoltarea celor patru deprinderi integratoare (ascultarea, exprimarea orală, lectura, exprimarea scrisă).• Abordarea integrată a domeniilor disciplinei în cadrul unei unități de învățare.
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice	2.1. Identificarea unor modalități diverse de construire a activităților didactice în concordanță cu	<ul style="list-style-type: none">• Metode specifice ale învățării active, ale învățării individuale și prin cooperare.• Metode pentru formarea gândirii critice a elevilor în domeniul literaturii, al limbii și al

disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev și pe formarea complexă a personalității acestuia.	obiectivele / competențele, valorile și atitudinile prevăzute în programe.	comunicării. <ul style="list-style-type: none"> • Metode specifice stimulării și dezvoltării creativității elevilor în orele de limbă, de comunicare și de literatură.
	2.2. Construirea unor activități de învățare specifice domeniilor disciplinei.	<ul style="list-style-type: none"> • Activități de comunicare orală – ascultare activă și producere de discurs monologal și dialogal. • Activități de comunicare scrisă: redactarea unor texte narative, descriptive, informative, argumentative, dialogate; redactarea de compuneri școlare (compunere liberă, rezumat, caracterizare de personaj, eseu structurat, eseu liber etc.); redactarea de texte funcționale. • Activități de lectură corespunzătoare etapelor lecturii - prelectură, lectură și postlectură – , adecvate specificului generic al textelor – epic, liric și dramatic. • Activități de învățare a categoriilor lexicale și gramaticale; utilizarea elementelor de limbă în receptarea și producerea mesajelor orale și scrise. • Activități de înțelegere și aplicare a noțiunilor de teorie literară.
3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română.	3.1. Identificarea modalităților de aplicare a unor instrumente și metode de evaluare adecvate disciplinei.	<ul style="list-style-type: none"> • Metode tradiționale și metode alternative de evaluare (probe orale, probe scrise, probe practice; observare sistematică a comportamentului elevilor, referat, proiect, investigație, portofoliu, autoevaluare).
	3.2. Construirea unor probe de evaluare, pornind de la obiective de evaluare date.	<ul style="list-style-type: none"> • Tipologia itemilor: itemi obiectivi, itemi semiobiectivi și itemi subiectivi. • Competențe vizate prin diferiți itemi. Limite și avantaje ale diverselor tipuri de itemi. • Principii și modalități de construire a instrumentelor de evaluare la limba și literatura română: evaluarea competenței lingvistice; evaluarea competenței de comunicare orală; evaluarea competenței de redactare; evaluarea competenței de lectură.

Bibliografie

- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Limbă și comunicare).
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.

- Goia, Vistian – *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- Pamfil, Alina – *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003.
- Pamfil, Alina – *Studii de didactica literaturii*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006.
- Sâmișăian, Florentina, Mariana Norel – *Didactica limbii și literaturii române*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară.).
- Secieru, Mihaela – *Didactica limbii române. Pentru studenții Facultăților de Litere și pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat, grade didactice*, ediția a III-a, Iași, Editura Sedcom Libris, 2006.
- Stan, Mihail (coord.) – *Ghid de evaluare. Limba și literatura română*, București, Editura Aramis, 2001.

GRADUL DIDACTIC II

Competențe generale	Competențe specifice	Conținuturi
1. Analizarea programelor școlare de limba și literatura română în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.	1.1. Analiza abordării pe verticală a disciplinei, reflectată în programele școlare la nivel de competențe, valori și atitudini și conținuturi.	<ul style="list-style-type: none"> • Harta conținuturilor celor trei domenii - limbă, comunicare, literatură – în programele de gimnaziu și de liceu pentru limba și literatura română. • Progresia rezultatelor așteptate de la un ciclu școlar la altul, de la un an școlar la altul. • Puncte tari și puncte slabe ale programelor de limba și literatura română.
	1.2. Analiza unor modalități de integrare a domeniilor specifice disciplinei (limbă, literatură, comunicare).	<ul style="list-style-type: none"> • Modalități de integrare a conținuturilor din domeniile specifice disciplinei (limbă, comunicare, literatură) în cadrul procesului de învățare-predare-evaluare. • Abordarea integratoare – justificări; dificultăți; avantaje.
	1.3. Compararea programelor de limba și literatura română cu programe din aria curriculară sau din alte arii în vederea identificării punctelor comune și a discontinuităților.	<ul style="list-style-type: none"> • Relația dintre programele de limba română și programe din aceeași arie curriculară sau din arii diferite. • Continuități și discontinuități în ceea ce privește: conținuturile, obiectivele / competențele vizate, metodologia sugerată (metode de predare-învățare, metode și instrumente de evaluare).
	1.4. Analiza programelor prin raportare la documentele de politici lingvistice la nivel european.	<ul style="list-style-type: none"> • Principii promovate de Consiliul Europei: plurilingvism, diversitate lingvistică, comunicare interculturală, cetățenie democratică, învățare pe tot parcursul vieții, coeziune socială. • Proiecte europene ce vizează studiul

		limbilor și al literaturii.
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev și pe formarea complexă a personalității acestuia.	2.1. Analiza aplicării unor metode specifice învățării active în domeniul disciplinei limba și literatura română.	<ul style="list-style-type: none"> • Rolul metodelor active în procesul de predare-învățare-evaluare. Exemplificări; limite și avantaje ale metodelor active. • Rolul metodelor ce stimulează creativitatea în toate domeniile disciplinei (limbă, comunicare, literatură). Exemplificări; limite și avantaje ale activităților de creativitate propuse în clasă sau ca teme de rezolvat acasă. • Strategii și metode specifice gândirii critice, învățării prin cooperare, învățării prin experiență. Aplicarea acestora în domeniile disciplinei limba și literatura română (limbă, comunicare, literatură). • Modele specifice disciplinei: modelul cultural, modelul lingvistic, modelul dezvoltării personale. Exemplificări; limite și avantaje ale acestora.
	2.2. Proiectarea și analiza unor activități de învățare complexe, care pot conduce la formarea competențelor specifice disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Procese ale lecturii: conturarea orizontului de așteptare, comprehensiune, analiză și interpretare, extinderi. • Etape ale redactării textului non-literar: documentarea, planul de idei al lucrării, redactarea primei forme, verificarea și corectarea, editarea formei finale; producerea de text literar: alegerea temei, scrierea liberă, ciornele succesive, corectarea, editarea. • Modalități de realizare a unor activități complexe de comunicare orală și scrisă: dezbateră și studiul de caz. • Opționale de aprofundare, de extindere, ca disciplină nouă, și opțional integrat.
3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei limba și literatura română.	3.1. Analiza avantajelor și limitelor de aplicare a unor instrumente și metode de evaluare tradiționale și alternative.	<ul style="list-style-type: none"> • Avantajele și limitele metodelor tradiționale și alternative de evaluare. • Avantajele și limitele unor instrumente de evaluare (chestionare, grile de evaluare a comunicării orale sau scrise, teste de evaluare sumativă etc.). • Adecvarea metodelor de evaluare la finalități și conținuturi. • Folosirea diversificată a formelor, metodelor și instrumentelor de evaluare tradiționale și complementare.
	3.2. Analiza unor probe de evaluare prin corelare cu finalitățile	<ul style="list-style-type: none"> • Structura probelor de evaluare propuse pentru testarea națională și pentru bacalaureat.

	unei programe școlare a disciplinei.	<ul style="list-style-type: none"> • Rolul itemilor din structura probelor în evaluarea competențelor specifice disciplinei: competența lingvistică, competența literară sau culturală, competența de comunicare. • Relația curriculum – evaluare (inclusiv evaluarea prin examene) din perspectiva finalităților, a obiectivelor / competențelor programelor școlare de limba și literatura română.
--	--------------------------------------	--

Bibliografie

- Borchin, Mirela (coord.) – *Comunicare și argumentare. Teorie și aplicații*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2007.
- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Limbă și comunicare)
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- Goia, Vistian – *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- *Lectura. Repere actuale. Lucrările simpozionului național de didactică a limbii și literaturii, ediția a V-a, 3-4 decembrie 2004*, coordonatori Alina Pamfil și Monica Onojescu, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2005.
- *Limba și literatura română. Perspective didactice*, București, Editura Universității din București, 2005 (primele trei capitole, pp. 9-102).
- *Limbă și literatură*, revistă a Societății de Științe Filologice (în special rubrica *Didactica modernă*).
- Norel, Mariana – *Curriculum la decizia școli la limba și literatura română*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Pamfil, Alina – *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003.
- Pamfil, Alina – *Studii de didactica literaturii*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006.
- Pamfil, Alina, Tămăian, Ioana – *Studiul limbii și literaturii române în secolul XX. Paradigme didactice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005.
- Parfene, Constantin – *Metodica studierii limbii și literaturii în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- *Perspective*, revistă de didactica limbii și literaturii române a Asociației Naționale a Profesorilor de Limba și Literatura Română „Ioana Em. Petrescu”, Cluj-Napoca (www.anpro.home.ro).
- Sarivan, Ligia, Cerkez Matei – *Didactica ariei curriculare Limbă și comunicare*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)

- Sâmișăian, Florentina – *Investigarea și stimularea interesului pentru lectură al elevilor*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Sâmișăian, Florentina, Mariana Norel – *Didactica limbii și literaturii române*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară).
- Secieru, Mihaela – *Didactica limbii române. Pentru studenții Facultăților de Litere și pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat, grade didactice*, ediția a III-a, Iași, Editura Sedcom Libris, 2006.
- Site-ul Consiliului Europei, Departamentul de Politici lingvistice, www.coe.int/lang (accesibil în franceză și în engleză) – pentru conceptul de *bildung* și pentru a vă informa în legătură cu ultimele proiecte europene în domeniul limbii și literaturii.
- Stan, Mihail (coord.) – *Ghid de evaluare. Limba și literatura română*, București, Editura Aramis, 2001.
- Șerbănescu, Andra – *Cum se scrie un text?*, ediția a II-a, Iași, Editura Polirom, 2001.

GRADUL DIDACTIC I

Pentru colocviul susținut pentru obținerea gradului I, se vor avea în vedere următoarele competențe:

COMPETENȚE GENERALE	COMPETENȚE SPECIFICE
1. Valorificarea conținuturilor specifice disciplinei pentru dezvoltarea la elevi a unor capacități și competențe intelectuale și operatorii, a unor atitudini afective, motivaționale, volitive.	1.1. Abordarea conținuturilor disciplinei, dovedind o bună cunoaștere a domeniilor acesteia (literatură, limbă și comunicare) și a noutăților apărute în fiecare dintre ele 1.1. Selectarea adecvată a conținuturilor disciplinei în vederea formării competențelor, a valorilor și atitudinilor prevăzute în programe. 1.3. Construirea unor demersuri didactice care să conducă la înțelegerea de către elevi a conținuturilor disciplinei și la posibilitatea de a transfera achizițiile în contexte noi.
2. Proiectarea, organizarea și evaluarea activității didactice ca abordare centrată pe elev, pe formarea complexă a personalității acestuia.	2.1. Construirea unor demersuri didactice interactive și formative, prin valorificarea conținuturilor științifice și prin folosirea unor strategii metodice specifice. 2.2. Adecvarea demersurilor didactice la particularitățile colectivului de elevi. 2.3. Proiectarea secvențelor didactice ale evaluării în contexte educaționale diverse. 2.4. Comunicarea eficientă cu partenerii în activitatea educațională, pe baza unei bune cunoașteri a acestora.
3. Evaluarea documentelor curriculare și a propriei filozofii privind învățarea.	3.1. Evaluarea viziunii asupra disciplinei reflectată în programele școlare și în

	<p>manuale.</p> <p>3.2. Evaluarea propriei filozofii privind predarea-învățarea în domeniul disciplinei limba și literatura română.</p> <p>3.3. Evaluarea modului în care instrumentele și metodele tradiționale și cele complementare pot fi folosite în cadrul disciplinei.</p> <p>3.4. Evaluarea sistemului actual de evaluare prin corelare cu finalitățile programelor școlare ale disciplinei.</p>
--	--

Valori și atitudini:

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul disciplinei și al didacticii acesteia.
- Deschidere către experimentarea unor metode noi de predare-învățare-evaluare.
- Adaptarea întregii activități didactice la nevoile și interesele elevilor.

Bibliografie

- Borchin, Mirela (coord.) – *Comunicare și argumentare. Teorie și aplicații*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2007.
- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Limbă și comunicare)
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- Goia, Vistian – *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- *Lectura. Repere actuale. Lucrările simpozionului național de didactică a limbii și literaturii, ediția a V-a, 3-4 decembrie 2004*, coordonatori Alina Pamfil și Monica Onojescu, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2005.
- *Limba și literatura română. Perspective didactice*, București, Editura Universității din București, 2005 (primele trei capitole, pp. 9-102).
- *Limbă și literatură*, revistă a Societății de Științe Filologice (în special rubrica *Didactica modernă*).
- Norel, Mariana – *Curriculum la decizia școli la limba și literatura română*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Pamfil, Alina – *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003.
- Pamfil, Alina – *Studii de didactica literaturii*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006.
- Pamfil, Alina, Tămâian, Ioana – *Studiul limbii și literaturii române în secolul XX. Paradigme didactice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005.
- Parfene, Constantin – *Metodica studierii limbii și literaturii în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Iași, Editura Polirom, 1999.

- *Perspective*, revistă de didactica limbii și literaturii române a Asociației Naționale a Profesorilor de Limba și Literatura Română „Ioana Em. Petrescu“, Cluj-Napoca (www.anpro.home.ro).
- Sarivan, Ligia, Cerkez Matei – *Didactica ariei curriculare Limbă și comunicare*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Sâmișăian, Florentina – *Investigarea și stimularea interesului pentru lectură al elevilor*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Sâmișăian, Florentina, Mariana Norel – *Didactica limbii și literaturii române*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară.).
- Secieru, Mihaela – *Didactica limbii române. Pentru studenții Facultăților de Litere și pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat, grade didactice*, ediția a III-a, Iași, Editura Sedcom Libris, 2006.
- Site-ul Consiliului Europei, Departamentul de Politici Lingvistice, www.coe.int/lang (accesibil în franceză și în engleză) – pentru conceptul de *bildung* și pentru a vă informa în legătură cu ultimele proiecte europene în domeniul limbii și literaturii.
- Stan, Mihail (coord.) – *Ghid de evaluare. Limba și literatura română*, Editura Aramis, 2001.
- Șerbănescu, Andra – *Cum se scrie un text?*, ediția a II-a, Iași, Editura Polirom, 2001.

NOTĂ: Bibliografia recomandată pentru definitivat și grade poate fi completată, la nivelul fiecărei universități, cu lucrări apărute în plan local, accesibile candidaților.